

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 13 декември 2022 г.
(OR. en)

15979/22

ENV 1300
CLIMA 672

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 8 декември 2022 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2022) 674 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Първи доклад относно
мониторинга и перспективите за нулево замърсяване „Пътища към
по-чист въздух, води и почва за Европа“

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 674 final.

Приложение: COM(2022) 674 final

Брюксел, 8.12.2022 г.
COM(2022) 674 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Първи доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване

„Пътища към по-чист въздух, води и почва за Европа“

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Чистият въздух, чистата вода и чистата почва в една устойчива и процъфтяваща естествена среда са основополагащи за нашия здравословен начин на живот. Изоляцията, в която принудително ни постави пандемията от COVID-19, по парадоксален начин хвърли нова светлина върху стойността на чистата среда със запазено биологично разнообразие. Днес войната на Русия срещу Украйна и породената от нея енергийна и икономическа криза, усилията за възстановяване след пандемията от COVID-19 и предизвиканите от климата наводнения, горещини и суши несъмнено изострят предизвикателствата пред ЕС, включително предизвикателството да се намали замърсяването.

Средносрочният и дългосрочният път за действие, изложени в Европейския зелен пакт и потвърдени в 8-ата програма за действие за околната среда до 2030 г., в която са определени приоритетните цели за 2050 г., остават валидни¹. Тя включва амбицията за нулево замърсяване на околната среда, за да се постигне нетоксична околна среда, в съответствие с целта за неутралност по отношение на климата за 2050 г.² В плана за действие на ЕС „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“³ и в Стратегията за устойчивост в областта на химикалите⁴ се определят визия до 2050 г.⁵, количествени цели за 2030 г. и конкретни действия, чрез които ЕС да поеме по пътя към постигане на нулево замърсяване и на целите по отношение на климата и възстановяването на природата⁶. Комисията е представила няколко съответни предложения, като най-скорошните са за преразглеждане на Директивата за качеството на атмосферния въздух⁷, Директивата за пречистването на градските отпадъчни води⁸ и за актуализиране на списъка на замърсителите на водите съгласно Рамковата директива за водите⁹, както и предложението за одобрение на типа „Евро 7“ за емисиите на превозните средства¹⁰. В европейския план за борба с рака се подчертава важноста на намаляването на замърсяването като средство за подобряване на човешкото здраве¹¹.

Настоящият интегриран доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване е неразделна част от рамката за мониторинг¹² на 8-ата програма за действие за околната среда, в която са определени ключови показатели за всяка приоритетна цел и други специфични за сектора инструменти за мониторинг,

---

¹ Вж. член 2, параграф 1 от Решение (ЕС) 2022/591.

² Вж. член 2, параграф 2, буква г) от Решение (ЕС) 2022/591.

³ COM(2021) 400.

⁴ COM(2020) 667.

⁵ „Здрава планета за всички: замърсяването на въздуха, водата и почвата е намалено до нива, които вече не се считат за вредни за здравето и за природните екосистеми, и които са съобразени с границите, до които нашата планета е в състояние да се справи, като по този начин се създава нетоксична околна среда.“

⁶ COM(2020) 380.

⁷ COM(2022) 542.

⁸ COM(2022) 541.

⁹ COM(2022) 540.

¹⁰ COM(2022) 586.

¹¹ COM(2021) 44.

¹² COM(2022) 357.

например за изменението на климата, биологичното разнообразие¹³ и кръговата икономика¹⁴, за да се осигури подробна и съгласувана картина. Общата цел на настоящия доклад е да бъдат представени напредъкът и перспективите по шестте цели, които бяха приети в рамките на Плана за действие за нулево замърсяване, като се подчертаят и съществуващите пропуски. В него се дава отговор на въпроси като: Колко замърсен е ЕС? Какви са тенденциите през последните години? Можем ли да постигнем целите за нулево замърсяване за 2030 г.?

---

¹³ Вж. [Център за знания в областта на биологичното разнообразие](#).

¹⁴ COM(2018) 29 и SWD(2018) 17 (понастоящем в процес на преразглеждане).

Това ще подпомогне по-доброто управление на замърсяването, по-специално чрез:

- предлагането на нови, целесъобразни идеи;
- мониторинг дали изпълнението на политиката е с предвидените темпове;
- анализирането на полезните взаимодействия и компромисите между различните политики на ЕС;
- спомагане за превръщането на „ранните предупреждения“ в препоръки относно пораздащите нарастващо безпокойство замърсители въз основа на най-новите резултати от научните изследвания.

В него се излагат и редица недостатъци и пропуски, които ще бъдат разгледани през следващите години. Те включват трудности при оценяване на замърсяването на почвата предвид липсата на правна рамка на ЕС за мониторинг и докладване, които ще бъдат разгледани в предстоящите закони за здравето на почвите и мониторинга на горите, както и предизвикателството да се съчетаят в една обща картина данни, които не са лесно сравними и произхождат от различни научни източници или проекти. Друго предизвикателство е да се подобрят споделянето и използването на най-новите налични данни, така че те да бъдат съобразени с принципите FAIR (лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване данни)¹⁵. Докато за политиката в областта на въздуха са налични данни в почти реално време, данните за оценка на водата и морската среда често са неактуални и непълни, въпреки че на национално равнище са налични и по-актуални данни¹⁶. Този въпрос е разгледан отчасти в последните предложения за мониторинг и докладване по отношение на замърсителите на повърхностните и подземните води, но ще трябва да бъде допълнен с бъдещи прегледи на съответните закони, свързани с водите и морското дело.

Докладът представлява обобщение на политиките от доклада за мониторинг, изготвен от ЕАОС, и обединява най-важните предишни и настоящи данни за всички области на замърсяване, наблюдавани на равнището на ЕС¹⁷, и от доклада за перспективите, координиран от Съвместния изследователски център на Комисията¹⁸. Резултатите от моделирането и прогнозирането се основават на оценка на очакваните ползи от намаляване на замърсяването в резултат на ключови инициативи на политиката на ЕС, включително и наскоро предложените. Източниците на информация за настоящия първи доклад относно перспективите за нулево замърсяване включват третия обзорен доклад за мерките за чистота на

---

¹⁵ Вж. [ТУК](#).

¹⁶ По-специално циклите на докладване по рамковите директиви за водите и за морската стратегия не са подходящи за изготвянето и изпълнението на политиките и положението се влошава от закъсненията на държавите членки, които представят тези доклади. До края на октомври 2022 г., повече от шест месеца след крайните срокове, 14 държави членки (BE, BG, CY, DK, EL, ES, HR, IE, LT, MT, PL, PT, RO и SI) не са подали доклади по своите 3-ти планове за управление на речните басейни съгласно Рамковата директива за водите, а 12 държави членки (BG, CY, DK, EE, EL, ES, HR, IE, LV, LT, MT и SI) не са подали доклади по своите морски стратегии съгласно Рамковата директива за морска стратегия.

¹⁷ Мониторинг за нулево замърсяване на ЕАОС: <https://www.eea.europa.eu/publications/zero-pollution/zero-pollution>

¹⁸ [JRC \(2022 г.\): Перспективи за нулево замърсяване](#)

въздуха¹⁹, оценките на перспективите за шума²⁰, хранителните вещества, потреблението и производството, както и основните констатации от неотдавнашния доклад по отношение на прогнозите за нулево замърсяване²¹. Освен това резултатите от научноизследователските програми на ЕС бяха обобщени в неотдавнашен доклад²², който включва редица финансирани от ЕС проекти, осигуряващи ценна подкрепа и иновативни решения за базата от знания относно нулевото замърсяване.

2. МОНИТОРИНГ ЗА НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

В тази глава са обобщени накратко констатациите от мониторинга за нулевото замърсяване. Тя е съсредоточена върху постигнатия до момента напредък и оставащия път до постигането на целите за 2030 г.

2.1. Нулево замърсяване и здраве

Целите за нулево замърсяване и здраве за 2030 г.²³

Съгласно правото на Съюза и амбициите на Зеления пакт и във взаимодействие с други инициативи, до 2030 г. ЕС следва да намали с повече от **55 % въздействието на замърсяването на въздуха върху здравето** (случаи на преждевременна смърт) и с **30 % дела на хората, които страдат от хронични проблеми, причинени от шума от транспорта**.

Постигнат е осезаем напредък, като вредните въздействия върху здравето, свързани със замърсяването на въздуха (като например сърдечни, ракови и респираторни заболявания), са намалени с 45 % в сравнение с равнищата от 2005 г. За разлика от това вредите за здравето, свързани с **шумовото замърсяване**, като например риск от сърдечносъдови заболявания, нарушения на съня и раздразнителност²⁴, до известна степен са се запазили стабилни от 2012 г. насам.

Високите като цяло равнища на съответствие със стандартите на ЕС по отношение на замърсяването на питейната вода и водите за къпане (съответно >99 % и >93 %) са окуражаващи. Що се отнася до въздействията върху здравето от употребата на химикали, макар равнищата на определени химикали да намаляват, употребата на някои заместващи химикали, които пораждаат сходен риск, трайно се увеличава. Въпреки постигнатия напредък, над 10 % от случаите на преждевременна смърт

¹⁹ COM(2022) 673.

²⁰ ЕАОС (2022): „Перспектива до 2030 г. — може ли да се намали с 30 % делът на хората, засегнати от шума от транспорта?“

²¹ [Доклад на FORENV за 2021 г.](#)

²² „Проекти по програма „Хоризонт“ в подкрепа на Плана за действие за нулево замърсяване“. [Доклад](#), публикуван от Комисията (ГД „Научни изследвания и иновации“) през октомври 2022 г.

²³ За повече информация вж. приложение 2 към COM(2021) 400.

²⁴ [ЕАОС \(2022 г.\): Health impacts of exposure to noise from transport](#) („Въздействия върху здравето от експозицията на шум от транспорта“).

в ЕС всяка година все още са свързани със замърсяването на околната среда²⁵. Това се дължи главно на високите равнища на замърсяване на въздуха, но също така и на шумовото замърсяване и на експозицията на химикали, която вероятно е подценена²⁶. Замърсяването не е разпределено равномерно в целия ЕС. Уязвимите лица, включително децата, възрастните хора и лицата, страдащи от астма или други респираторни или сърдечно-съдови заболявания, са по-чувствителни към експозицията на замърсяване, а хората от по-необлагодетелстваните социално-икономически групи също вероятно са изложени на по-високи равнища на замърсяване²⁷.

Премахването на „наследството“ от замърсяването, например от замърсени зони, е скъпоструващо, тъй като замърсителят често не носи отговорност, не е известен или не е в състояние да плати за възстановяването им. Това подчертава колко важно е на първо място замърсяването да се избягва, а химикалите да бъдат заменени с по-малко опасни. Като извличаме поуки от миналото, трябва да бъдем особено бдителни в борбата с новопоявилите се замърсители, а именно онези, които произлизат от фармацевтични и антимикробни средства, „вечни“ химикали (като например перфлуороалкилирани и полифлуороалкилирани съединения — PFAS), вещества, нарушаващи функциите на ендокринната система, и пластмасови микрочастици. Трябва също така да въведем мерки за справяне с отражението върху здравето на смеси на химикали и тяхното комбинирано въздействие, например върху качеството на въздуха в сградите²⁸.

Комисията разглежда тези въпроси в широк спектър от инициативи, по-конкретно в Плана за действие относно кръговата икономика (например пластмасовите микрочастици), Стратегията за устойчивост в областта на химикалите (например PFAS и преразглеждането на правилата за класифицирането, етикетиранието и опаковането (CLP)²⁹ на химикали, както и преразглеждането на Регламента REACH³⁰), Плана за действие за нулево замърсяване (например качеството на въздуха в сградите и неотдавнашното съобщение относно азбеста) и стратегията за почвите (например новия закон за здравето на почвите, приоритетен списък на ЕС, подобряващ оценката на риска от замърсители на почвата, които пораждаат все повече безпокойство³¹). Предложено е също така правните норми на ЕС, свързани с качеството на въздуха, постепенно да бъдат приведени в съответствие със съответните насоки на СЗО, с цел по-добра защита на здравето и благосъстоянието на хората (например по-нататъшно намаляване на случаите на преждевременна смърт).

---

²⁵ Вж. [тук](#).

²⁶ Подценяването е свързано с отчитането само на ограничен брой рискови фактори, като не се разглеждат например действителните рискове за здравето, свързани с експозицията на химикали. Продължава работата в рамките на партньорството „Хоризонт Европа“ за оценката на риска от химикали ([PARC](#)).

²⁷ [Доклад № 22/2018 на ЕАОС](#) и нов сигнал вж. [тук](#).

²⁸ Вж. [тук](#).

²⁹ Регламент (ЕО) № 1272/2008.

³⁰ Регламент (ЕО) № 1907/2006.

³¹ COM(2020) 98, COM(2020) 667, COM(2021) 400, COM(2022) 488.

2.2. Нулево замърсяване и биологично разнообразие

Целите за 2030 г. във връзка с нулевото замърсяване и биологичното разнообразие³².

Съгласно правото на Съюза и амбициите на Зеления пакт и във взаимодействие с други инициативи, до 2030 г. ЕС следва да намали с **25 % екосистемите в ЕС, чието биологично разнообразие е застрашено от замърсяването на въздуха, а с 50 % загубите на хранителни вещества, използването и риска от химически пестициди, използването на най-опасните от тях, както и продажбата на антимикробни средства за селскостопански животни и за аквакултури.**

Замърсяването е една от петте основни заплахи за биологичното разнообразие³³. Пределите на планетата да поеме замърсяване, т.е. безопасните граници за функционирането на Земята, са превишени по отношение на хранителните вещества (в Европа за фосфора с коефициент 2, а за азота с коефициент 3,3)³⁴ и по отношение на новите образувания (включително химикали и пластмаси)³⁵.

До днес, във връзка с горепосочените цели и в сравнение с базовите години³⁶, замърсяването на въздуха и замърсяването с пестициди и антимикробни средства е намалено с 12 % (за областта на екосистемите, засегнати от замърсяването на въздуха), 14 % (за използването на химически пестициди и свързаните с тях рискове), 26 % (за използването на по-опасни пестициди) и 18 % (за продажбите на антимикробни средства). Все още се събират данни за целта за намаляване с 50 % на загубата на хранителни вещества. Изглежда, че редица косвени показатели³⁷ показват, че загубите на хранителни вещества са се запазили относително стабилни, като няма признаци за значително намаление през последното десетилетие.

Пределните стойности на замърсяване на ЕС за опазване на биологичното разнообразие са значително превишени. По данни от 2015 г. при 23 % от почти 10 000 подземни водни обекта в ЕС и при 59 % от почти 100 000 повърхностни водни обекта в ЕС все още не е постигнато „добро химично състояние“. По данни от 2018 г. 80 % от морската площ на ЕС все още не отговарят на изискванията за „добро екологично състояние“ по отношение на замърсителите. 13 държави членки представиха своите трети по ред планове за управление на речните басейни (ПУРБ) преди края на октомври 2022 г. Според предварителния анализ ситуацията

³² За повече информация вж. [приложение 2 към COM\(2021\) 400](#).

³³ Тези пет заплахи представляват промените в начина на ползване на земята и морето; прякото използване на природните ресурси; изменението на климата; замърсяването; и инвазията на чужди видове (вж. [IPBES](#)).

³⁴ [Доклад на ЕАОС № 1/2020](#).

³⁵ [Persson et al. \(2022\)](#): Outside the Safe Operating Space of the Planetary Boundary for Novel Entities („Извън безопасните граници за функциониране в планетарните граници за поемане на нови образувания“), *Environmental Science & Technology* (2022 г.).

³⁶ За повече информация вж. [приложение 2 към COM\(2021\) 400](#).

³⁷ Вж. [тук](#).

като цяло е стабилна в сравнение с вторите планове за управление на речните басейни, по-конкретно по отношение на химичното състояние на подземните води. Екологичното състояние и химичното състояние на повърхностните води са по-разнородни, като в някои държави се наблюдават признаци на подобрене, докато в други се отчита влошаване на качеството. Тече провеждането на по-задълбочен анализ³⁸.

Научните доказателства сочат допълнителни предизвикателства, като например липсата на знания и данни за замърсяването на водите, моретата и почвата. Въздействието на замърсителите върху екосистемите се увеличава поради комбинираното им въздействие. Машабът на въздействието на подводния шум, пластмасовите микрочастици и светлинното замърсяване³⁹ върху биологичното разнообразие става все по-безспорен⁴⁰.

Комисията предложи редица мерки за подобряване на защитата на биологичното разнообразие от замърсяване, основно като част от стратегията си за биологичното разнообразие и от стратегията „От фермата до трапезата“ (например по отношение на пестицидите, хранителните вещества и антимикробните средства), своя План за действие за нулево замърсяване (например по отношение на замърсителите на водите, градските отпадъчни води) и стратегията си за почвите (например предстоящия закон за здравето на почвите)⁴¹. Тя също така извършва адаптиране на правните стандарти към най-новите научни доказателства и разглежда новото замърсяване, например в неотдавнашното предложение относно списъка със замърсители на водите и праговете за подводен шум в съответствие с Рамковата директива за морска стратегия. Комбинираното въздействие на замърсителите е подложено на преглед в хода на преразглеждането на Регламента REACH и на други законодателни актове в областта на химикалите. Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ) понастоящем разработва методи за оценка на кумулативните ефекти на пестицидите, както е посочено в специален план за действие⁴². И накрая, въздействието на светлинното замърсяване върху опрашващите насекоми се разглежда в рамките на инициативата относно опрашителите.

2.3. Нулево замърсяване и кръгова икономика

Цели за нулево замърсяване и кръгова икономика за 2030 г.⁴³

Съгласно правото на Съюза и амбициите на Зеления пакт и във взаимодействие с други инициативи до 2030 г. ЕС следва да намали с **50 % пластмасовите**

³⁸ Вж. [тук](#).

³⁹ Например [Доклад № 2022/8 на Европейския тематичен център по въпросите на човешкото здраве и околната среда \(ЕТС-НЕ\) на ЕАОС: Review and Assessment of Available Information on Light Pollution in Europe \(„Преглед и оценка на наличната информация за светлинното замърсяване в Европа“\)](#).

⁴⁰ Вж. сигналите [тук](#).

⁴¹ COM(2020) 380, COM(2020) 381, COM(2021) 400, COM(2022) 488.

⁴² Вж. [тук](#).

⁴³ За повече информация вж. приложение 2 към COM(2021) 400.

отпадъци в морето, с 30 % пластмасовите микрочастици, които се отделят в околната среда, с 50 % остатъчните битови отпадъци и в значителна степен — общото количество на генерираните отпадъци.

Напредъкът по постигането на тези цели е бавен. Събирането и анализирането на данните по отношение на **пластмасовите отпадъци и пластмасовите микрочастици** за периода 2015—2020 г. все още не е завършено и не е възможно да се предостави консолидирано, съгласувано изчисление на тенденцията за целия ЕС. Въпреки това предварителният преглед на наличните данни показва, че концентрацията на пластмасови отпадъци намалява по по-голямата част от бреговата линия на ЕС, което е окуражаващ знак. Хармонизираните данни ще бъдат публикувани през 2023 г.⁴⁴. Също така прилагането на Рамковата директива за морска стратегия⁴⁵, Директивата относно пластмасите за еднократна употреба⁴⁶, Директивата относно пристанищните приемни съоръжения⁴⁷ и инициативите, свързани с пластмасовите микрочастици⁴⁸, ще спомогне за получаването на по-добра представа за морските отпадъци, както и за оценката на целта за пластмасовите микрочастици за следващия доклад през 2024 г. Що се отнася до **отпадъците**, последните статистически данни сочат, че през периода 2010—2020 г. общото количество генерирани отпадъци е намаляло с 4 %⁴⁹. По отношение на **остатъчните битови отпадъци**, не е установена значителна промяна от 2016 г. насам⁵⁰. В същото време през последните 10 години отпадъците от опаковки са се увеличили с 19 %. Подобно на други области, недостатъчното изпълнение на съществуващите мерки и неспособността за справяне с някои източници на замърсяване са основните причини за незадоволителния напредък. Освен това, рециклирането на материалите продължава да е възпрепятствано поради наличието на опасни химикали в продуктите.

⁴⁴ [JRC \(2013 г.\): Guidance for the Monitoring of Marine Litter \(„Ръководство за мониторинг на морските отпадъци“\)](#).

⁴⁵ Вж. повече подробности [тук](#).

⁴⁶ Директива (ЕС) 2019/904.

⁴⁷ Директива (ЕС) 2019/883.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12823-%D0%97%D0%B0%D0%BC%D1%8A%D1%80%D1%81%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D1%81-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D0%B4%D0%B5%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%B2%D1%8A%D1%80%D1%85%D1%83-%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0_bg

⁴⁹ [Евростат: Статистика относно генерирането на отпадъци по категории отпадъци](#).

⁵⁰ [ЕАОС \(2022 г.\): Reaching 2030’s residual municipal waste target — why recycling is not enough \(„Постигане на целта за остатъчните битови отпадъци до 2030 г. — защо рециклирането не е достатъчно“\)](#).

За разлика от това замърсяването на въздуха и водата, причинено от производството в ЕС, постоянно намалява, като през 2015 г. емисиите в ЕС са намалели между 3 %⁵¹ и 26 %⁵² в зависимост от замърсителя. **Общият отпечатък на потреблението на ЕС**⁵³, отпечатъкът върху използването на суровините, както и употребата на химикали от промишлеността и потребителите засега се запазват относително стабилни с по-ниски стойности през 2020 г., които най-вероятно се дължат на пандемията от COVID-19. **Отпечатъкът върху използването на суровините**, т.е. търсенето на добити материали в световен мащаб, породено от употребата и инвестициите на предприятията, домакинствата и правителствата в европейските държави, е много високо и през 2020 г. възлиза на 13,7 тона на човек. Като цяло въздействията върху околната среда, свързани с производството и потреблението в ЕС, са високи и не водят до устойчивост: те вече значително надхвърлят дела на ЕС от различните планетарните граници⁵⁴. Поради това е важно да се разгледат по-задълбочено въздействието върху околната среда на стоките, които внасяме, както и „износът на замърсяване“ извън ЕС. Това се отнася например за добивния сектор в и извън ЕС, като се вземе предвид значението на първичните суровини от критично значение за целта на ЕС да увеличи отворената си стратегическа автономност и да ускори екологичния преход. Друг фактор, който трябва да се вземе предвид, е превозът на отпадъци⁵⁵.

Комисията вече предприема стъпки, за да направи системите за потребление и производство по-безопасни и по-устойчиви, главно в рамките на Плана за действие относно кръговата икономика⁵⁶ (например мерки за превоз на отпадъци, предложение за екопроектиране за устойчиви продукти, преразглеждането на Директивата относно опаковките и отпадъците от опаковки)⁵⁷ и плана за действие за нулево замърсяване (например мерки по отношение на емисиите от промишлеността), както и стратегията на ЕС за биоикономика⁵⁸. Планирани са още действия, например преразглеждането на регламентите REACH или рамката за оценка за „безопасни и устойчиви още при проектирането“ химикали и материали в рамките на стратегията за устойчивост в областта на химикалите, както и инициативата относно твърденията за екологосъобразност. Допълнително разработване на методи и показатели на ЕС за отпечатъка върху използването на суровините и отпечатъка на потреблението и тяхното съпоставяне с планетарните граници също може да доведе до по-добри системни идеи.

---

⁵¹ За емисии на амоняк във въздуха.

⁵² За използването на по-опасни химически пестициди.

⁵³ Вътрешното потребление и отпечатък се основават на набор от 16 показателя, стъпващи на оценка на жизнения цикъл (налични и като единичен резултат от оценка), чиято цел е да се определят количествено въздействията на потреблението върху околната среда на равнището на ЕС и на равнището на държавата членка. Вж. подробности на адрес: [JRC \(2019 г.\) и Европейска платформа за оценка на жизнения цикъл](#).

⁵⁴ [JRC \(2020 г.\): Environmental sustainability of European production and consumption assessed against planetary boundaries \(„Оценка на екологичната устойчивост на европейското производство и потребление спрямо планетарните граници“\)](#).

⁵⁵ Вж. [тук](#).

⁵⁶ COM(2020) 98.

⁵⁷ COM(2021) 709, COM(2022) 142 и COM(2022) 677.

⁵⁸ COM(2018) 673/2 и SWD(2018) 431/2.

3. ПЕРСПЕКТИВИ И ПРОГНОЗИ ЗА НУЛЕВО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Източниците за настоящата глава включват редица проекти и инициативи, включително проучвания за моделиране и прогнозиране, координирани от Комисията (вж. по-долу). Доколкото е възможно, в сценариите на моделиране се отчита и какъв е очакваният напредък, ако действащото и предложеното законодателство на ЕС бъде приложено изцяло. Всяка перспектива обаче се основава на конкретни предположения и ограничения, документирани в конкретните публикации, посочени по-долу. Резултатите от тази дейност са представени като перспективи за чист въздух, чиста вода и морска среда, както и чиста почва.

3.1. Нулево замърсяване и здраве

Перспективите за 2030 г. по отношение на замърсяването на въздуха и шумовото замърсяване бяха оценени спрямо вероятното постигане на свързаните със здравето цели (вж. раздел 2.1).

В **3-тия обзорен доклад на мерките за чистота на въздуха**⁵⁹ се констатира, че при пълно прилагане на действащото и предложеното законодателство на ЕС през 2030 г. ЕС ще намали броя на случаи на преждевременна смърт, дължащи се на замърсяване на въздуха, с повече от 55 % в сравнение с 2005 г. В резултат на преразглеждането на Директивата за качеството на атмосферния въздух, предложено от Комисията⁶⁰, е вероятно през 2030 г. да бъдат постигнати намаления с над 70 % в сравнение с равнищата от 2005 г. За да се гарантира, че очакваните прогнози ще се изпълнят, е важно да се приложи изцяло съществуващото законодателство. Също така е важно неотдавнашните предложения за политики, по-специално по отношение на стандартите за емисиите от превозните средства (Евро 7), емисиите от промишлеността (включително разширяването на обхвата на Директивата за емисиите от промишлеността, така че да включи големите земеделски стопанства, което се очаква да окаже значително въздействие върху намаляването на емисиите на амоняк) и инициативите в рамките на пакета „Подготвени за цел 55“ и плана „RePowerEU“, да бъдат приети експедитивно, като същевременно се запази предложеното равнище на амбиция.

Що се отнася до **шумовото замърсяване**, въпреки че от 2002 г. в ЕС има въведени няколко законодателни акта⁶¹, на настоящия етап не изглежда вероятно целта за нулево замърсяване да бъде постигната, за да намалее с 30 % до 2030 г. броят на хората, пострадали от шума от транспорта (в сравнение с 2017 г.). Настоящите оценки показват, че до 2030 г. броят им няма да бъде намален с повече от 19 %, освен ако не бъде предприет значителен набор от допълнителни мерки на национално,

---

⁵⁹ COM(2022) 673.

⁶⁰ Чрез предложенията за привеждане на стандартите за качество на въздуха в по-голямо съответствие с насоките на СЗО. За повече информация вж. COM(2022) 542.

⁶¹ По-специално, Директива 2002/49/ЕО за шума в околната среда, но също така и законодателни актове относно отделните източници, например Регламент (ЕС) № 540/2014 за шума по пътищата, Регламент (ЕС) 2019/2144, Регламент (ЕС) № 1304/2014 за шума от железопътните возила или Регламент (ЕС) № 598/2014 за шума от въздухоплавателните средства.

регионално и местно равнище и ако засилените действия на ЕС във всички съответни транспортни сектори не доведат до съществено по-нататъшно намаляване на шумовото замърсяване. Разстоянието до целта може да бъде допълнително намалено, ако държавите членки усилят своите мерки. Освен всичко останало това ще включва и по-строги разпоредби за шума и тяхното прилагане⁶² за сектора на транспорта, например подобряване на превозните средства и тяхната работа, и значително намаляване на пътното движение и ограниченията на скоростта в градовете⁶³. Последното вече е предвидено в много градове като част от техните мерки в областта на климата и качеството на въздуха.

3.2. Нулево замърсяване и биологично разнообразие

Перспективите за 2030 г. по отношение на замърсяването на въздуха, водите и морската среда с хранителни вещества бяха оценени спрямо вероятното постигане на целите, свързани с биологичното разнообразие, отнасящи се до хранителните вещества (вж. раздел 2.2). На този етап не е извършена оценка за пестициди, антимикробни средства или такава във връзка със замърсяването на почвата, поради липсата на данни и на съответните модели.

В 3-тия обзорен доклад на мерките за чистота на въздуха беше установено, че ситуацията е още по-тревожна. Настоящите и предложените политики на ЕС не изглеждат достатъчни, за да позволят на ЕС през 2030 г. да намали площта на застрашените от замърсяване на въздуха екосистеми в ЕС с 25 % в сравнение с 2005 г. Въпреки това, с изпълнението на наскоро предложеното преразглеждане на директивите за качеството на атмосферния въздух тази цел може да бъде постигната.

Основната област на безпокойство остават емисиите на амоняк от селското стопанство, където все още са необходими много повече усилия за намаляване на емисиите и които до голяма степен ще зависят от възприемането и прилагането на новата Директива за емисиите от промишлеността, както и от действителното прилагане на мерките, свързани със замърсяването, предложени от държавите членки в техните стратегически планове в рамките на общата селскостопанска политика (ОСП).

В перспективите за чиста вода и морска среда⁶⁴ беше установено, че договорените досега цели по отношение на хранителните вещества и допълнителните мерки, предложени на равнището на ЕС, могат да се окажат недостатъчни за премахване на последиците от замърсяването с хранителни вещества във всички части на европейските морета. Подобно на сценариите за замърсяване на въздуха, намаляването на емисиите от хранителни вещества ще зависи в голяма степен от изпълнението и правоприлагането на съответното законодателство в областта на околната среда (т.е. Директивата за нитратите, Рамковата директива за водите и друго съответно законодателство в областта на

⁶² Вж. например [проекта NEMO](#).

⁶³ Повече подробности ще бъдат публикувани в предстоящия доклад за прилагане на Директивата относно шума в околната среда.

⁶⁴ [JRC \(2022 г.\): Перспективи за нулево замърсяване](#)

замърсяването на водите, включително преразгледаните директиви за емисиите от промишлеността и за градските отпадъчни води). За тази цел могат да допринесат приетите по новата ОСП мерки. Перспективата е подкрепена от интегриран анализ на хранителните вещества (в който се разглеждат замърсяването с азот и фосфор), който показва, че с настоящите мерки може да бъде постигнат напредък, но държавите членки ще трябва да предприемат допълнителни действия, ако искат да постигнат целта за намаляване на загубите на хранителни вещества в околната среда до 2030 г. На равнището на ЕС в **предстоящия план за действие за интегрирано управление на хранителните вещества** ще бъдат разгледани допълнителни политически мерки за подобряване на ефективността на използване на хранителните вещества и за намаляване на загубите в околната среда, както и нови техники и мерки, необходими за насърчаване на възстановяването и рециклирането на хранителни вещества. Освен това „Хоризонт Европа“ ще подкрепя системните подходи за ограничаване на емисиите, свързани с хранителните вещества от различни източници и за връщане на техните потоци в безопасни екологични граници, например чрез подобряване на управлението на продуктите за наторяване в селското стопанство, като се отчитат регионалните условия. Ще бъде анализирано и намаляването на отпадъците в хранителната верига, което може да бъде подпомогнато от промени в обществото (например промени в начина на хранене, производството и потреблението).

Перспективите, свързани с почвите, са все още в ранен етап на разработване. Работата, започната в рамките на стратегията на ЕС за почвите и Обсерваторията на почвите на ЕС (EUSO)⁶⁵, включва разработване на инструменти за моделиране, които ще позволят да се прогнозира бъдещите тенденции на замърсяване. Освен това мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“⁶⁶ очертава траектория за насърчаване и възстановяване на здравето на почвите, включително чрез разширяване и хармонизиране на мониторинга на почвите в Европа.

3.3. Нулево замърсяване и кръгова икономика

В перспективата за 2030 г. по отношение на потреблението и производството се разглежда замърсяването и потреблението на пластмаси, но не е извършена оценка за съответните цели (вж. т. 2.3).

В перспективата за водите и морската среда се разглежда и моделирането на **замърсяването с пластмаси в Средиземно море**. Посредством мерките, свързани с използването на пластмасови изделия за еднократна употреба, се очаква намаляване на общите отпадъци в Средиземно море с 14 % до 2030 г. (както плаващи отпадъци, така и отпадъците по плажната ивица). Необходимо е да се наблегне на усиляването на трансграничното измерение на замърсяването с пластмаси, за да се постигне целта на ЕС⁶⁷. В друга оценка беше обърнато

---

⁶⁵ Вж. [тук](#).

⁶⁶ Вж. [тук](#).

⁶⁷ Това може да включва подходи на гражданската наука, като например чрез мисията на ЕС „Възстановяване на нашите океани и води“, която подкрепя разгръщането в целия ЕС на инициативата „Пластмасови пирати“ за ангажиране и овластяване на младите хора в цяла

внимание на **въздействията от потреблението** върху токсичността на сладководните води като част от по-широк обзор на отпечатъка от потреблението⁶⁸. В нея се правят прогнози, че въздействията върху околната среда от потреблението в ЕС ще продължи да се увеличава до 2030 г. и да надхвърля планетарните граници⁶⁹, включително по отношение на екотоксичността на сладководните води⁷⁰.

3.4. Нулево замърсяване и прогнозиране

Преглеждането на прогнозите и хоризонтите⁷¹ показва, че настоящите обществени тенденции и трансформации, например нарастващата цифровизация и декарбонизация⁷², ще окажат въздействие върху замърсяването. Тези трансформации могат да донесат ползи за здравето и околната среда, особено ако амбицията за нулево замърсяване се приеме за водеща цел. Например пътната карта за промишлени технологии за подготвяните кръгови технологии и стопански модели напомнят за необходимостта от научни изследвания за разглеждане на взаимодействията, както и компромисите между кръговост и нулево замърсяване. Тези възникващи тенденции и текущият екологичен и цифров преход могат да представят посоката към по-устойчива Европа, но това ще зависи от социално-икономическата ситуация.

4. ОСНОВНИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

В настоящия интегриран доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване се подчертава отново, че **трите едновременни екологични кризи — замърсяването, изменението на климата и загубата на биологично разнообразие, са дълбоко преплетени**. Преминването към чист, кръгов и неутрален по отношение на климата икономически модел става все по-наложително — както за ЕС, така и за останалия свят.

Настоящата икономическа и енергийна криза, причинена от агресивната война на Русия срещу Украйна и **възстановяването от пандемията COVID-19** оказват влияние върху живота на хората в целия ЕС. Някои мерки за намаляване на

Европа с цел мониторинг и справяне със замърсяването от пластмаса в реките, по бреговете и моретата.

⁶⁸ Въз основа на публикацията „Отпечатък на потреблението и вътрешен отпечатък“ на съвместния изследователски център, вж. [тук](#).

⁶⁹ [JRC \(2020\): Environmental sustainability of European production and consumption assessed against planetary boundaries \(„Оценка на екологичната устойчивост на европейското производство и потребление спрямо планетарните граници“\)](#).

⁷⁰ JRC (2022): „Отпечатък на потреблението: оценка на въздействието на потреблението в ЕС върху околната среда, Европейска комисия“, JRC126257.

⁷¹ За разлика от прогнозите, основани на моделиране, прогнозирането представлява изследване, предвиждане и оформяне на бъдещето чрез използване по структуриран и системен начин на колективна интелигентност с цел предвиждане на развитието. Вж. [доклада FORENV 2021](#) и [обобщаващия доклад](#), както и [COM\(2022\) 289](#).

⁷² Например разпространените цифрови инструменти и начин на живот, трансформациите къде и как живеем и работим, нови методи за мониторинг на замърсяването и данни, жилищни сгради и нова гама от строителни материали и многоаспектно преустройство на хранителната система.

замърсяването и за контрол са неуспешни поради смущения във веригата на доставки⁷³, което ще затрудни в краткосрочен план напредъка по отношение на намаляване на замърсяването. В средносрочен и дългосрочен план обаче можем да се опитаме да намерим начини да превърнем настоящите предизвикателства във възможности за справяне със замърсяването. Например колективната воля за увеличаване на отворената стратегическа автономност на ЕС чрез значително ускоряване на внедряването на чиста възобновяема енергия също ще допринесе за намаляване на замърсяването.

Ясно е, че **глобалното сътрудничество** за справяне с планетарната криза се засилва. **ЕС трябва да бъде част от глобалното решение**, тъй като неговият отпечатък върху околната среда е твърде голям⁷⁴. **Неравенствата при замърсяването** също са големи, като засягат най-уязвимите групи от обществото. ЕС има водеща роля в призива за амбициозни резултати при преговорите на COP15 за глобалната стратегия за биологично разнообразие и при конференцията на ООН за десетилетието на водата през март 2023 г. и проправя пътя за глобално споразумение, свързано с пластмасите.

Настоящият доклад поставя началото на **„Пътища към по-чист въздух, води и почва за Европа“**. Доказателствата са убедителни, както и предизвикателствата и възможностите. Като цяло нивата на замърсяване намаляват в няколко области на замърсяване, например по отношение на замърсяването на въздуха или пестицидите. В същото време остават и другите проблеми, свързани със замърсяването, например тенденциите за шум, замърсяването с хранителни вещества или генерирането на битови отпадъци, и са по-скоро непроменени през последните години. Постигането на целите за нулево замърсяване до 2030 г. за тях не е гарантирано. Ето защо **екологичният и цифровият преход трябва да бъдат ускорени**, за да може ЕС да постигне тези цели до 2030 г. От своя страна Комисията изпълни или напредна по всички 33 от обявените за периода 2021—2024 г. действия⁷⁵.

Това, което е най-необходимо сега за постигане на нулево замърсяване, е:

1. постигането на съгласие между **съзакондателите по ключови законодателни предложения;**
2. **ускореното привеждане в действие на важни части от законодателството на ЕС** на местно, национално и трансгранично равнище⁷⁶; както и

---

⁷³ Например недостигът на доставки на химикали, необходими за пречистването на замърсен въздух (например продукти на базата на амоняк или карбамид се използват за намаляване на емисиите на NOx от превозни средства с дизелови двигатели) или вода (например железни соли, солна или сярна киселина за пречистването на отпадъчни води).

⁷⁴ Вж. [Доклад на № 1/2020 на ЕАОС](#) „Живее ли Европа в планетарните граници на нашата планета?“.

⁷⁵ Вж. проследяване на действията към нулево замърсяване .

⁷⁶ Чрез инструмента за техническа подкрепа (Регламент (ЕС) 2021/240), Комисията подкрепя държавите членки, при поискване, при проектирането и изпълнението на реформи в широк спектър от политически области, включително справяне със замърсяването на въздуха, почвите

3. насърчаването на глобални инициативи, с които се подкрепят трети държави в техните усилия.

Освен това в доклада са установени редица недостатъци, като например необходимостта от подобряване на споделянето и използването на най-новите налични данни. Комисията, заедно с Европейската агенция за околната среда (ЕАОС), ще разгледа установените пропуски в знанията и данните (например във връзка със замърсяването на почвите), за да представи още по-изчерпателен доклад до 2024 г.

5. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

В настоящия първи доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване е предоставена отправна точка за мониторинг на напредъка по постигането на амбицията на ЕС за нулево замърсяване. В него са събрани леснодостъпни данни в първия по рода си интегриран преглед на високо равнище в целия ЕС на основните заплахи от замърсяването и неговите източници. Той ще осигури входни данни за първия доклад относно напредъка по изпълнението на Европейския зелен пакт и 8-ата програма за действие за околната среда, който трябва да бъде представен в края на 2023 г. В него е изложена подробна информация в повечето от конкретните видове замърсяване, например замърсяването на въздуха, водата, морската среда, химическото и шумовото замърсяване. В него също така са изтъкнати редица недостатъци, които ще бъдат разгледани по целенасочен начин до 2024 г.

По-специално, в доклада се подчертава, че все още съществуват значителни пропуски в знанията и данните в някои области, например по отношение на замърсяването на почвите и нововъзникващите проблеми, на които трябва да се обърне внимание. За справяне с пропуските в данните значителен потенциал имат космическите данни, услуги и приложения, предоставяни от системата на ЕС за наблюдение и мониторинг на Земята — „Коперник“. Текущите и планираните научни изследвания и иновации също ще бъдат в подкрепа на следващите издания на доклада⁷⁷. Други области за подобрене включват достъпността и навременността на данните, както и ефикасността и ефективността на управлението на знанията, свързани със замърсяването (например чрез по-добро организиране на докладването, насърчаване на гражданската наука и по-добро използване на цифрови инструменти). Множество инициативи са планирани или вече са в процес на изпълнение, например като част от подхода „Едно вещество —

и водите, както и за борба със загубата на биологично разнообразие и за подкрепа на прехода към по-кръгова икономика.

⁷⁷ Вж. примери в [доклада относно програма „Хоризонт“](#).

една оценка⁷⁸, или неотдавнашните предложения в списъка на замърсителите на водите⁷⁹.

Комисията и ЕАОС ще бъдат водещите институции, за да гарантират, че обхватът, качеството, навременността и устойчивостта на рамката за мониторинг и перспективите за нулево замърсяване ще се подобряват при всяко издание⁸⁰. Освен това Европейската агенция по химикали и ЕАОС работят съвместно по разработването на специална рамка от показатели за химикалите, която ще бъде включена в следващия доклад.

Ще бъдат положени и специални усилия за по-нататъшно подобряване на представянето и визуализирането на въздействията от замърсяването, включително чрез комбиниране и обобщаване на различните доказателства, за да се подпомогнат по-успешно усилията в областта на комуникацията. В допълнение ще бъдат усилены възможностите, свързани с перспективите за състоянието на въздуха, водите и морската среда, и особено на почвите с цел по-добра подкрепа за разработването на политики.

Тези усилия ще подпомогнат също и деветте водещи инициативи на Плана за действие за нулево замърсяване, тъй като подобряването на мониторинга и перспективите ни помага да установим неравнопоставеността в сферата на здравеопазването, подобрява разбирането ни за мащаба на замърсяването от продуктите и сградите и дава възможност за по-добро използване на цифровите решения за мониторинг на замърсяването. Надеждният мониторинг и перспективи за нулево замърсяване допринасят и за оценяването на замърсяването в други региони на света, тъй като ни позволяват да се фокусираме върху конкретни градове и региони, за да определим техния напредък по постигането на нулево замърсяване.

Комисията приканва институциите на ЕС, държавите членки, предприятията, неправителствените организации, академичните среди и други заинтересовани страни да предоставят обратна информация по настоящия първи доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване⁸¹. Комисията ще използва и платформата на заинтересованите страни за нулево замърсяване, създадена в сътрудничество с Комитета на регионите, за да подпомогне изготвянето на втория доклад относно мониторинга и перспективите за нулево замърсяване през 2024 г.

В следващата редакция на доклада ще бъде оценен първоначално постигнатият напредък и ще бъде очертана перспектива за постигане на целите за нулево замърсяване до 2030 г. в съответствие с визията за нулево замърсяване до 2050 г.,

---

⁷⁸ Комисията планира да организира по-добре потоците от информация във връзка с химикалите към съответните агенции на ЕС и да ги предостави за повторно използване, включително за рамката с показатели (вж. „[Споделете мнението си](#)“).

⁷⁹ COM(2022) 540.

⁸⁰ Вж. [SWD\(2021\) 141](#) за повече подробности.

⁸¹ Заинтересованите страни могат също така да разгледат съответните текущи проекти по „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“, които са структурирани около деветте водещи инициативи в гореспоменатия доклад, така че новите знания и резултати да могат да помогнат за решаването на проблемите на гражданите, институциите и промишлеността.

като по този начин се предостави информация, необходима за междинния преглед на рамката за мониторинг на 8-ата програма за действие за околната среда, който трябва да се извърши през 2024 г.